

80-річчя академіка НАН України О.С. КОСМОДАМІАНСЬКОГО

24 березня виповнилося вісімдесят років відомому вченому-механіку академіку НАН України Олександрю Сергійовичу Космодаміанському.

О.С. Космодаміанський народився в с. Ревни Брянської області. З перших днів Великої Вітчизняної війни він, студент Воронежського державного університету, пішов добровольцем на фронт. Нагороджений орденом Слави 3-го ступеня, двома медалями «За відвагу», багатьма іншими відзнаками.

По війні О.С. Космодаміанський продовжив навчання на механіко-математичному факультеті Саратовського державного університету, а потім — в аспірантурі при кафедрі теорії пружності, яку очолював відомий учений С.Г. Лехницький. У 1952 р. Олександр Сергійович успішно захистив кандидатську дисертацію, після чого працював у Ростовському та Саратовському університетах. У 1963 р. став доктором технічних наук.

З 1965 р. діяльність О.С. Космодаміанського пов'язана з Донецьким науковим центром АН України. Він очолює відділ математичних проблем пружності та пластичності академічного Інституту прикладної математики і механіки й кафедру теорії пружності та обчислювальної математики Донецького університету, стає членом Президії Національного комітету України з теоретичної та прикладної механіки.

Основним напрямом наукової діяльності Олександра Сергійовича є розробка математичних методів розрахунку на міцність, стійкість і коливання складних деталей конструкцій. Цим дослідженням він присвятив понад півстоліття свого творчого життя. Вчений узагальнив їх результати у більш як 400 наукових працях, у тому числі в 16 монографіях і навчальних посібниках. Під його керівництвом захищено 7 докторських і понад 50 кандидатських дисертацій.

О.С. Космодаміанський сформував у Донецьку широко відому наукову школу з проблем механіки деформівного твердого тіла для багатозв'язних середовищ. Плідне застосування апарату аналітичних функцій, інтегральних перетворень, асимптотичних і сучасних чисельних методів дало змогу розробити ефективні чисельно-аналітичні методи розв'язання багатьох класів крайових задач двовимірної і просторової теорії пружності для ізотропних та анізотропних середовищ, включаючи і геометрично нелінійні задачі, задачі теорії пластичності, в'язко-, термо- та електропружності.

Світову славу отримали наукові досягнення школи О.С. Космодаміанського з теорії пружності анізотропного тіла. Ці результати знайшли практичне застосування, зокрема, в задачах гірничої механіки з визначення та зниження концентрації напружень поблизу гірничих виробок. Розроблено методи, що дають змогу враховувати вплив на концентрацію напружень, характерну для гірських порід нелінійності та повзучості.

Останнім часом одним з пріоритетних напрямів досліджень наукової школи О.С. Космодаміанського стало вивчення динамічного деформування та поширення пружних і термопружних хвиль як на основі прикладних теорій, так і в тривимірній постановці.

Заслужену популярність серед учених здобув Донецький міський семінар з математичних проблем механіки деформівного твердого тіла, яким керує Олександр Сергійович.

Вчений веде велику педагогічну та науково-організаційну роботу. Протягом багатьох років був членом Комітету з Державних премій України у галузі науки і техніки, проректором з наукової роботи Донецького державного університету, членом редакційної ради журналу *«Прикладная механика»*. Він — відповідальний редактор відомого науково-технічного збірника *«Теоретична та прикладна механіка»*.

Наукові досягнення дослідника відзначені академічною премією ім. О.М. Динника. Він — Заслужений діяч науки і техніки України.

Наукова громадськість щиро вітає Олександра Сергійовича з ювілеєм, зичить здоров'я, наснаги, успіхів.